

Rekenkamer Zaanstad

Quick scan jaarstukken 2006
Presentatie resultaat en weerstandsvermogen
Gemeente Zaanstad

31 mei 2007

Inhoudsopgave

0.	Samenvatting	3
1	Aanleiding	5
1.1	Waarom dit onderzoek?	5
1.2	Relatie met het reguliere accountantsonderzoek	5
1.3	Wat hebben wij niet beoordeeld?	6
2	Doel van het onderzoek	7
3	Opzet van het onderzoek	8
3.1	Gebruikte gegevens	8
3.2	Manier van beoordeling	8
4	Uitwerking onderzoek	10
4.1	Is de weergave van het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen juist?	10
4.2	Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie over het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen?	11
4.3	Voldoet de weergave van de informatie in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen’ aan de daaraan te stellen eisen?	14
4.4	Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen’?	15

0. Samenvatting

De jaarstukken 2006 van de gemeente Zaanstad bestaan uit een jaarverslag 2006 en de jaarrekening 2006, die tezamen in een boekwerk zijn opgenomen. De rekenkamer heeft een quick scan uitgevoerd naar twee aspecten van de jaarstukken, nl.:

- De presentatie van het resultaat en de aansluiting van het resultaat op de mutatie in het eigen vermogen;
- De inhoud van de paragraaf weerstandvermogen.

De aanleiding van dit onderzoek is geweest de kwaliteit van de verslaggeving in de jaarstukken en de discussie over het resultaat en het eigen vermogen die hierover bij gemeenten wordt gevoerd. Het resultaat en het eigen vermogen zijn immers voor de gemeenteraad belangrijke 'parameters' voor de beoordeling van de financiële positie en daarmee de mogelijkheden voor beleidsontwikkeling- en uitvoering.

Onze onderzoeksvragen zijn:

Presentatie resultaat en verwerking in eigen vermogen:

1. Is de weergave van het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen juist?
2. Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie over het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen?

Inhoud paragraaf weerstandsvermogen:

3. Voldoet de weergave van de informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen' aan de daar aan te stellen eisen?
4. Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'?

Ons onderzoek hebben wij uitgevoerd met behulp van openbaar beschikbare jaarstukken. Wij hebben daarom en ook gezien de aard van het onderzoek geen hoor en wederhoor toegepast, zoals dat bij andere onderzoeken van de rekenkamer wel het geval is.

De uitkomsten van ons onderzoek naar de jaarstukken 2006 van de gemeente Zaanstad kunnen als volgt worden samengevat.

Onderzoeksvraag	O	M	V	G
Is de weergave van het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen juist?				X
Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie over het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen?			X	
Voldoet de weergave van de informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen' aan de daar aan te stellen eisen?				X
Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'?				X

O = onvoldoende; M = matig; V = voldoende; G = goed

De jaarstukken van de gemeente Zaanstad zijn over het algemeen van een goed kwalitatief niveau. Belangrijke bevindingen van de quick scan zijn:

- Het rekeningresultaat 2006 vóór bestemming van € 7,6 miljoen is gelijk aan de toename van het gepresenteerde eigen vermogen van de gemeente. Dit is in overeenstemming met het BBV¹. Het rekeningresultaat na verwerking van de mutaties in de reserves bedraagt € 3,6 miljoen. In de raadsvoordracht bij de jaarstukken wordt de bestemming van dit jaarresultaat ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De informatieve waarde van de jaarstukken kan nog worden verbeterd door:
 - de aard en de reden van de reserves beter toe te lichten en de vergelijking van de werkelijke mutaties en begrote mutaties in de reserves te presenteren en toe te lichten;
 - het opnemen van een analyse in hoofdlijnen van het resultaat vóór bestemming;
 - de analyse van het resultaat na bestemming ook te voorzien van financiële cijfers.
- Ten aanzien van de paragraaf weerstandsvermogen heeft de rekenkamer geconstateerd dat de gemeente hieraan op een professionele manier invulling geeft. De bepaling van het risicobedrag van de gemeente vindt op een goede manier plaats, er wordt een beoordeling gegeven van het weerstandsvermogen ten opzichte van een onderbouwde norm en de begrippen van het BBV worden op de juiste manier gebruikt. De informatieve waarde van deze paragraaf kan nog worden versterkt door:
 - het weergeven van het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen;
 - het opnemen van informatie over de ontwikkeling van de belangrijkste risico's;
 - het weergeven van de effecten van bestuurlijke en bedrijfsmatige claims op de weerstandscapaciteit.

¹ Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten

1 Aanleiding

1.1 Waarom dit onderzoek?

De aanleiding van dit onderzoek is geweest de kwaliteit van de verslaglegging in de jaarstukken en de discussie over het resultaat en het eigen vermogen die hierover bij gemeenten wordt gevoerd. Het resultaat en het eigen vermogen zijn immers voor de gemeenteraad belangrijke 'parameters' voor de beoordeling van de financiële positie en daarmee de mogelijkheden voor beleidsontwikkeling- en uitvoering. De rekenkamer wil in dit onderzoek nagaan of de gemeente Zaanstad op een juiste wijze rapporteert over het jaarresultaat en het eigen vermogen.

De beoordeling van de jaarstukken 2006 heeft het karakter van een 'quick scan'. Hierbij hebben wij de rekenkundige juistheid en de kwaliteit van de toelichtingen op het jaarresultaat, het eigen vermogen en het weerstandsvermogen onderzocht. De resultaten van de quick scan treft u aan in deel 4 van dit rapport.

Het onderzoek vindt plaats op basis van openbaar beschikbare documenten waarmee het college van burgemeester en wethouders verantwoording aflegt aan de raad. Omdat gebruik is gemaakt van openbare documenten en ook gezien de aard van het onderzoek heeft de rekenkamer geen wederhoor toegepast, zoals dat bij andere onderzoeken van de rekenkamer wel gebruikelijk is.

Met dit onderzoek wil de rekenkamer de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad versterken.

De rekenkamer wil en kan met dit onderzoek niet in de plaats treden van de controlerend accountant. De controle van de jaarrekening hoort op grond van de Gemeentewet (art. 182, lid 1) niet tot de taak van de rekenkamer. Deze taak is in de gemeente Zaanstad de verantwoordelijkheid van het accountantskantoor Ernst & Young.

1.2 Relatie met het reguliere accountantsonderzoek

Het accountantsonderzoek van de accountant van de gemeente Ernst en Young richt zich op de getrouwheid en financiële rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel. Voor ons onderzoek hebben wij een beperkt aantal elementen geselecteerd, die ten opzichte van het door Ernst & Young verrichte accountantsonderzoek, met een grotere diepgang zijn getoetst. Daarnaast hebben wij ook een aantal andere elementen getoetst, die meer op het vlak van doeltreffendheid van de bestuurlijke informatievoorziening liggen.

1.3 Wat hebben wij niet beoordeeld?

Ons onderzoek heeft betrekking op de wijze van resultaatbepaling, de presentatie van het eigen vermogen en de berekening van de weerstandscapaciteit en het vermogen om risico's op te vangen. Dat betekent dat wij slechts een beperkt aantal aspecten van de jaarstukken hebben beoordeeld. Andere elementen van de jaarstukken die voor de raad ook van belang kunnen zijn, hebben wij in dit onderzoek niet onderzocht. Hiervoor is veelal aanvullende informatie nodig.

Te denken valt aan elementen die wij hier in de vraagvorm weergeven:

- Geeft de opbouw van de begroting een voldoende basis om ook een zo 'SMART'² mogelijke verantwoording af te kunnen leggen?
- Zijn de reserves voldoende onderbouwd met concrete uitvoeringsplannen?
- Sluit de opzet en inhoud van de verantwoording in de jaarstukken van andere elementen dan de resultaten vóór en na bestemming aan op de opzet en inhoud van de begroting?
- Is de informatie in de paragraaf weerstandsvermogen juist en volledig, bijvoorbeeld ten aanzien van de genoemde risico's (dit ligt meer op het vlak van de accountantscontrole)?
- Is het risicomanagement voldoende ontwikkeld door de gemeente Zaanstad?
- Wat is de kwaliteit van de andere paragrafen in de jaarrekening, naast die over het weerstandsvermogen?

² Doelstellingen en eventueel activiteiten zijn Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdgebonden weergegeven.

2 Doel van het onderzoek

Het doel van ons onderzoek is het geven van antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Presentatie resultaat en verwerking in eigen vermogen:

1. Is de weergave van het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen juist?
2. Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie over het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen?

Inhoud paragraaf weerstandsvermogen:

3. Voldoet de weergave van de informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen' aan de daar aan te stellen eisen?
4. Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'?

3 Opzet van het onderzoek

3.1 Gebruikte gegevens

Voor ons onderzoek zijn gegevens gehanteerd, die openbaar beschikbaar zijn. De geraadpleegde documenten zijn:

- het jaarverslag en de jaarrekening over 2005 en 2006;
- de primaire begroting over 2006.

Er is geen aanvullende informatie bij de samenstellers van de jaarstukken opgevraagd.

3.2 Manier van beoordeling

Wij hebben voor onze beoordeling een toetsingskader ontwikkeld, dat wij in de bijlage van dit rapport hebben opgenomen. In dit toetsingskader zijn de vragen zoals wij die hebben aangegeven in hoofdstuk 2 geoperationaliseerd in een aantal detailvragen c.q. beoordelingsaspecten. Deze zijn voor een belangrijk deel ontleend aan het BBV dat voorschriften geeft voor de inrichting van de begroting en jaarrekening van gemeenten. Daarnaast hebben wij zelf een aantal normen geformuleerd. Hierbij wij een inschatting hebben gemaakt welke aspecten van belang kunnen zijn voor een raadslid bij zijn of haar beoordeling van de jaarstukken op de vier geformuleerde onderzoeksvragen.

De totaaluitkomst per onderzoeksvraag kan leiden tot de volgende kwalificaties:

- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed

Om te komen tot een totaaluitkomst per onderzoeksvraag hebben wij de detailvragen per onderzoeksvraag op dezelfde wijze gewaardeerd. Aan deze waardering hebben wij een score verbonden. Deze is als volgt:

- Indien volledig is voldaan aan de gestelde eisen wordt de kwalificatie Goed toegekend (3 punten).
- Indien overwegend is voldaan aan de gestelde eisen, maar op een beperkt aantal onderdelen niet, wordt de kwalificatie Voldoende (2 punten) toegekend.
- Indien op een aantal onderdelen is voldaan aan de gestelde eisen, maar overwegend niet, wordt de kwalificatie Matig (1 punt) toegekend.
- Indien op een zeer beperkt aantal onderdelen of in het geheel niet is voldaan aan de gestelde eisen, wordt de kwalificatie Onvoldoende (0 punten) toegekend.

In de bijlage bij dit rapport is per detailvraag c.q. beoordelingsaspect de door de rekenkamer toegekende score vermeld.

Het begrip 'kwaliteit' in de onderzoeksvragen 2 en 4 hebben wij geoperationaliseerd in de begrippen:

- Relevantie (zowel bestuurlijk als financieel)
- Inzichtelijkheid
- Begrijpelijkheid

Deze worden toegelicht bij de desbetreffende onderdelen.

De scores per onderzoeksvraag leiden tot een uitkomst, die een totaalbeeld geeft. In onze rapportage geven wij voor de vier kernvragen de uitkomst weer en lichten deze toe. Ook doen wij een aantal aanbevelingen om de kwaliteit van de informatie verder te verbeteren.

4 Uitwerking onderzoek

4.1 Is de weergave van het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen juist?

Toelichting onderzoeksvraag:

Bij de verantwoording van de financiële baten en lasten is het van belang onderscheid te maken tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het is namelijk de bevoegdheid van de gemeenteraad om besluiten te nemen over wat er gebeurt met het resultaat vóór bestemming. Besluiten van de raad over de resultaatbestemming vinden hun weerslag in toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Het instellen van een reserve en het muteren daarin is een bevoegdheid die aan de raad is voorbehouden in het verlengde van het budgetrecht. Het vastleggen van bedragen in een bestemmingsreserve heeft als voordeel dat ‘gespaard’ kan worden voor een bepaald doel. Het nadeel daarvan is dat deze middelen door hun bestemming soms voor jaren vastliggen. De afweegfunctie van de raad, met andere woorden de mogelijkheid van de raad om steeds opnieuw af te wegen welke prioriteiten de raad wil aanbrengen bij zijn bestedingen, kan worden beperkt wanneer veel reserves worden aangehouden.

Bij deze onderzoeksvraag wordt getoetst of de feitelijke presentatie van het resultaat (vóór en na bestemming) in overeenstemming is met het BBV en of het resultaat rekenkundig juist is verwerkt in het eigen vermogen.

De uitkomst voor dit onderdeel is: goed.

Toelichting op de uitkomst:

Positief:

- a. Voor de beantwoording van de vraag of het resultaat vóór bestemming juist berekend en verwerkt is in het eigen vermogen, kijken we naar de gegevens uit de jaarrekening (in euro's):

Het (voordelig) saldo van baten en lasten over 2006 incl. de algemene dekkingsmiddelen (pagina 164 van de jaarrekening)	7.615
Het eigen vermogen per 31 december 2006 (pagina 190 van de jaarrekening)	60.332
Het eigen vermogen per 1 januari 2006 (pagina 190 van de jaarrekening)	<u>52.718</u>
Vershil tussen eigen vermogen per 31 december en 1 januari 2006	<u>7.614</u>
Vershil	<u>1</u>

De conclusie luidt dus dat de berekening van het resultaat volgens de vermogensvergelijking en volgens de programmarekening met elkaar overeenstemmen (afgezien van een afrondingsverschil). Dit is in overeenstemming met het BBV. Het resultaat is dus juist weergegeven. In deze opstelling is rekening gehouden met de eliminatie van de reserves van het onderwijs dat is verzelfstandigd conform de werkwijze die in de jaarrekening is aangehouden.

- b. De opzet van de berekening van het resultaat vóór en na bestemming op pagina 164 van de jaarrekening is in overeenstemming met het BBV.
- c. Op pagina 165 en 166 van de jaarrekening is op het niveau van de resultaatgebieden een toelichting gegeven op de verschillen tussen de door de raad goedgekeurde mutaties in de reserves en de werkelijk mutaties.

Onvolkomenheden:

Op het niveau van verantwoording van de uitkomsten van de programmavelden (pagina 13 tot en met 40 van het jaarverslag) zijn de belangrijkste mutaties in de reserves weergegeven en toegelicht. Tevens wordt de stand van de betreffende reserves vermeld per 31 december 2006. In de toelichting ontbreekt echter de vergelijking tussen de werkelijke mutaties en de begrote mutaties in de reserves.

Aanbeveling:

Ga in de analyse van de rekening ten opzichte van de begroting ook in op de afwijkingen tussen de begrote en werkelijke mutaties in de reserves van de desbetreffende programma's.

4.2 Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie over het resultaat en de verwerking daarvan in het eigen vermogen?

Toelichting op de onderzoeksvraag:

Bij vraag 1 hebben wij ons gericht op de rekenkundige juistheid van de resultaatbepaling (vóór en na bestemming) en de verwerking daarvan in het eigen vermogen. Daarnaast is ook een kwalitatieve toelichting op het resultaat en het eigen vermogen van belang in het kader van de informatievoorziening en verantwoording aan de raad.

Onze beoordeling van de kwaliteit heeft zoals aangegeven plaatsgevonden vanuit drie invalshoeken:

- **Relevantie:** Worden zowel de financiële als bestuurlijk relevante zaken vermeld? Besteedt het dagelijks bestuur aandacht aan belangrijke elementen die van invloed zijn op de financiële positie, het eigen vermogen en het resultaat, zoals belangrijke investeringen en reserves?
- **Inzichtelijkheid:** Sluit de opzet van de jaarrekening aan op de begroting voor de resultaatbepaling? Zijn de reserves en voorzieningen overzichtelijk gespecificeerd?
- **Begrijpelijkheid:** Worden de verschillende soorten resultaten in overeenstemming met het BBV eenduidig gepresenteerd? Zijn de toelichtingen op het resultaat zelfstandig leesbaar?

In het toetsingskader, zoals is opgenomen in de bijlage van dit rapport, zijn de kwalitatieve aspecten geobjectiveerd door middel van door de rekenkamer vastgestelde criteria.

Uitkomst:

De uitkomst op dit onderdeel is: voldoende.

Toelichting op de uitkomst:

Relevantie

Positief:

- a. Bij de uitkomsten van de programmavelden wordt niet alleen informatie verstrekt over de uitkomsten en mutaties in reserves en voorzieningen, maar ook over de belangrijkste investeringen in het verslagjaar. Ook in de toelichting op de balans op pagina 180 en 181 wordt nog eens een overzicht gegeven van de belangrijkste investeringen. Ten slotte geven pagina 173 tot en met 175 informatie over het verloop van de investeringen in 2006. Overigens merken wij daarbij op dat de kredietbesluiten van deze investeringen niet zijn vermeld en ook niet is weergegeven of naar verwachting de investeringen binnen de kredieten gerealiseerd kunnen worden.
- b. Uit de bij de jaarstukken behorende raadsvoordracht blijkt duidelijk de bevoegdheid van de raad om mutaties in reserves te mogen goedkeuren (het zogeheten budgetrecht van de raad).
- c. De informatie over de vaste activa voldoet aan de voorschriften van het BBV. Zo worden vaste activa onderscheiden in vaste activa met een economisch nut en een maatschappelijk nut en wordt een passende specificatie per soort activa gegeven.

Onvolkomenheden:

- a. Op pagina 162 en 163 geeft het college van burgemeester en wethouders een analyse van het resultaat in hoofdlijnen. Een verklarende toelichting op het voordelige resultaat vóór bestemming (€ 7,6 miljoen) is daarin niet opgenomen. Het college geeft wel een analyse op hoofdlijnen van de uitkomsten na resultaatbestemming (€ 3,6 miljoen). Deze toelichting is echter niet voorzien van cijfers. Dit vermindert de informatiewaarde van deze toelichting.
- b. Het BBV schrijft voor de ontwikkeling van de post 'Onvoorzien' in de jaarrekening te vermelden. Uit de informatie over het weerstandsvermogen (pagina 144) blijkt dat er wel een post 'Onvoorzien' in de begroting is opgenomen. Maar informatie over de aanwending daarvan is niet opgenomen. Wellicht acht het college goede redenen aanwezig voor het niet opnemen van deze post. Maar dan dient vanuit een principe 'comply or explain' (volg de regelgeving of geef anders aan waarom je wijkt) hierop een toelichting te worden verstrekt.

- c. Informatie over de aard en de reden van de reserves is niet opgenomen. Dit is wel voorgeschreven door het BBV. Deze informatie draagt bij aan het krijgen van inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Overige opmerkingen:

Het eigen vermogen van de gemeente bedraagt op 31 december 2006 ruim € 60,3 miljoen. Daarvan is circa € 33,3 miljoen (55%) vastgelegd in 31 bestemmingsreserves. Door de vorming van bestemmingsreserves is de bestedingsrichting vastgelegd. Hierdoor worden deze middelen niet meer betrokken bij de jaarlijkse afweging van de raad bij het vaststellen van prioriteiten in het jaarplan.

Inzichtelijkheid

Positief:

- a. De opzet van de resultaatbepaling in de jaarstukken sluit aan met de opzet van de begroting 2006 en is in overeenstemming met het BBV. Daardoor is het voor de raad mogelijk de jaarrekening als verantwoordingsdocument ten opzichte van de vastgestelde begroting te beoordelen.
- b. Er is een totaaloverzicht verstrekt van de reserves en voorzieningen per programmaveld (pagina 190). Dit overzicht sluit aan op de balans.
- c. De verwerking van de reserves en voorzieningen in de balans is in overeenstemming met het BBV.

Onvolkomenheden:

N.v.t.

Begrijpelijkheid:

Positief:

- a. De jaarstukken zijn voor de beoordeelde punten zelfstandig leesbaar.
- b. De belangrijkste begrippen met betrekking tot de resultaatbepaling worden in overeenstemming met het BBV en eenduidig toegepast.

Onvolkomenheid:

De begrippen resultaat vóór bestemming en resultaat na bestemming worden niet geheel consequent gebruikt. Regelmatig wordt er gesproken over het resultaat, terwijl dan het resultaat na bestemming wordt bedoeld. Ook komt de term netto-resultaat voor als resultaat na bestemming (zie pagina 163). Eenduidige resultaatbegrippen versterken de informatiewaarde.

Aanbevelingen:

- I. Geef een analyse op hoofdlijnen weer van het resultaat vóór bestemming ten opzichte van het begrote resultaat vóór bestemming.
- II. Voeg aan de analyse van het resultaat na bestemming cijfermatige informatie toe.
- III. Geef inzicht in de ontwikkeling van de post 'Onvoorzien' of geef aan waarom deze informatie niet wordt weergegeven.
- IV. Geef van de (belangrijkste) reserves de aard en redenen aan.
- V. Wees consequent in het gebruik van de verschillende resultaatbegrippen.

4.3 Voldoet de weergave van de informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen' aan de daaraan te stellen eisen?*Toelichting op de vraagstelling:*

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente de financiële risico's die het loopt, kan beheersen c.q. kan opvangen door beschikbare middelen. Het weerstandsvermogen is dus een indicatie voor de mate waarin de gemeente in de toekomst haar autonome en wettelijke activiteiten kan voortzetten.

De wetgever heeft voorgeschreven dat een relatie moet worden gelegd tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's die worden gelopen. Onder weerstandscapaciteit verstaat de wetgever: de capaciteit die de gemeente heeft om op korte termijn tegenvallers op te vangen. Elementen van deze weerstandscapaciteit zijn:

- Structureel: onbenutte belastingcapaciteit, de begrotingsruimte en het niet kostendekkende deel van de leges.
- Incidenteel: algemene reserves, voor zover zij niet al bestemd zijn, stille reserves in activa die direct verkoopbaar zijn (bijvoorbeeld gebouwen) en garantstellingen door derden (bijvoorbeeld bankgaranties of garanties van het Rijk).

Zowel ten aanzien van de berekening van de weerstandscapaciteit als ten aanzien van de risico's doen zich onzekerheden voor. Door het specifieke karakter van de risico's is het soms niet mogelijk om een goede inschatting te maken van de kans dat de risico's zich voordoen en wat de financiële gevolgen daarvan zullen zijn. In het geval dat het niet mogelijk of niet doelmatig is om een risico-inschatting te maken, dient dat in de jaarstukken te worden toegelicht.

Uitkomst:

De uitkomst voor dit onderdeel is: goed.

*Toelichting op de uitkomst**Positief:*

- a. De paragraaf weerstandsvermogen staat op een professionele manier stil bij de inventarisatie van de risico's.
- b. Er wordt een duidelijke conclusie getrokken inzake het weerstandsvermogen als relatie tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onvolkomenheden:

- a. De elementen van de weerstandscapaciteit zijn conform de voorschriften onderscheiden. Het onderdeel stille reserves is echter niet ingevuld. Ook valt op dat de posten 'onbenutte belastingcapaciteit' en 'leges en retributies' zijn weergegeven met een bedrag van nihil. Niet is aangegeven waarom deze standen zijn weergegeven.
- b. Er worden 111 risico's onderscheiden. Daarvan zijn de 10 belangrijkste weergegeven. Het lijkt een logische keuze om alleen de belangrijkste risico's weer te geven. Niet duidelijk is echter wat de omvang is van de 10 grootste risico's. Daardoor is ook niet duidelijk welk deel van de totale omvang van de risico's deze 10 belangrijkste risico's vertegenwoordigen.

Aanbevelingen:

- I. Licht toe wanneer onderdelen van de weerstandscapaciteit met 'p.m.' (pro memorie) of nihil worden gewaardeerd.
- II. Geef de omvang van de 10 grootste risico's weer.

4.4 Wat is de kwaliteit van de weergegeven informatie in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'?

Toelichting op de vraagstelling:

Voor de beoordeling of het weerstandsvermogen van de gemeente toereikend is, is het van belang dat de informatie daarover van voldoende kwaliteit is. Onze beoordeling van de kwaliteit heeft zoals aangegeven plaatsgevonden vanuit de drie invalshoeken:

- **Relevantie:** Is het beleid uiteengezet over de relatie weerstandscapaciteit en risico's (weerstandsvermogen)? Zijn er normen voor de beoordeling opgenomen?
- **Inzichtelijkheid:** Is de informatie uit de paragraaf weerstandsvermogen in overeenstemming met andere informatie in de jaarstukken? Wordt er onderscheid gemaakt tussen de weerstandscapaciteit met een incidenteel karakter en die met een structureel karakter? Worden risico's geëvalueerd? Legt het bestuur de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's? Wordt rekening gehouden met bestuurlijke claims op onderdelen van de weerstandscapaciteit? Bijvoorbeeld wegens besluiten over de aanwending van de algemene reserve.
- **Begrijpelijkheid:** Worden in de jaarstukken de begrippen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit gehanteerd zoals het BBV dat bedoelt en is de paragraaf weerstandsvermogen zelfstandig leesbaar?

Uitkomst:

De uitkomst voor dit onderdeel is: goed.

*Toelichting op de uitkomst:****Relevantie****Positief:*

Er zijn normen bepaald en weergegeven om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen.

Onvolkomenheden:

Het is positief dat er beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen is bepaald in een afzonderlijke nota. Echter om de leesbaarheid van de paragraaf weerstandsvermogen te vergroten zouden de belangrijkste elementen van dit beleid moeten worden weergegeven.

Inzichtelijkheid:*Positief:*

- a. De beschrijving van de weergegeven 10 belangrijkste risico's is van een goed niveau.
- b. Er wordt op een professionele manier een relatie gelegd tussen de weerstandscapaciteit en het risicobedrag.
- c. De inhoud van de paragraaf weerstandsvermogen sluit aan op andere informatie in de jaarstukken 2006.
- d. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Onvolkomenheden:

- a. Er wordt geen informatie gegeven over de ontwikkeling van de 10 belangrijkste risico's, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende vragen: welke belangrijke risico's zijn nieuw? Hoe zijn vervallen grote risico's afgewikkeld?
- b. Niet duidelijk is wat het effect is van de manier van toerekening van rente aan de algemene reserves. De manier van rentetoe-rekening kan effect hebben op de begrotingsruimte wanneer dit een dekkingsmiddel is.

Overige opmerking:

Er wordt niet duidelijk gemaakt in hoeverre er nog bestuurlijke dan wel bedrijfsmatige claims rusten op de onderdelen van de weerstandscapaciteit. Zijn er bijvoorbeeld al besluiten genomen over de aanwending van de algemene reserves?

Begrijpelijkheid:*Positief:*

- a. De paragraaf weerstandsvermogen is een goed leesbaar zelfstandig onderdeel van de jaarstukken.
- b. De begrippen weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's worden gehanteerd in overeenstemming met de betekenis zoals het BBV die daaraan geeft.

Onvolkomenheden:

N.v.t.

Aanbevelingen:

- I. Vermeld de belangrijkste elementen van het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen in de paragraaf *Weerstandsvermogen*.
- II. Vermeld de ontwikkeling van de belangrijkste risico's.
- III. Licht toe welk effect de rentetoerekening aan de algemene reserves heeft op de weerstandscapaciteit.
- IV. Vermeld of en zo ja welke bestuurlijke dan wel bedrijfsmatige claims er rusten op de weerstandscapaciteit.

Bijlage 1. Toetsingskader beoordeling jaarrekening 2006

Criteria	Onderzoeksvragen	Artikelen BBV/Toetsings vragen	Beoordeling (kwalificatie en score)						
			onvol- doende 0	matig 1	vol- doende 2	goed 3	n.v.t. x	Score	Maximale score *)
I Presentatie resultaat en verwerking daarvan in het Eigen Vermogen									
Correcte wijze resultaatbepaling en verwerking	Wordt het resultaat vóór bestemming berekend door de gerealiseerde baten en lasten per programma en het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen?	Art. 27				3			
	Is het verschil tussen de stand van het Eigen Vermogen per 1 januari 2006 en per 31 december 2006 (waardesprong Eigen Vermogen) gelijk aan het resultaat vóór bestemming volgend uit de programmarekening?	Art. 27				3			
	Zijn in de jaarstukken het resultaat vóór en na bestemming op de juiste wijze verwerkt (gepresenteerd)?	Art. 27				3			
	Is in de jaarstukken op programmaniveau de confrontatie gepresenteerd tussen de begrote toevoegingen en onttrekkingen en de gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves?	Art. 27			2				
	Gelet op het budgetrecht van de raad zijn de begrotingsoverschrijdingen met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves toegelicht?	Art. 28				3			
	Subtotaal Presentatie resultaat en verwerking daarvan in het Eigen Vermogen		0	0	2	12		14	15
	Beoordeling Rekenkamer *): Onvoldoende: totaalscore tussen 0 en 3 Matig: totaalscore tussen 4 en 7 Voldoende: totaalscore tussen 8 en 11 Goed: totaalscore tussen 12 en 15								
II Kwaliteit van de verstrekte informatie met betrekking tot het resultaat									
Relevantie	Geeft het college/dagelijks bestuur een heldere beschouwing over de resultaten vóór en na bestemming?	Rekenkamer		1					
	Indien het resultaat na bestemming positief is doet het college/dagelijks bestuur voorstellen voor de inzet daarvan en is expliciet vermeld (gelet op het budgetrecht van de raad) dat de besluitvorming daarover berust bij de raad?	Rekenkamer				3			
	Indien het resultaat na bestemming negatief is doet het college/dagelijks bestuur bezuinigingsvoorstellen en is expliciet vermeld (gelet op het budgetrecht van de raad) dat de besluitvorming daarover berust bij de raad?	Rekenkamer					x		
	Is in de jaarrekening de aanwending van de post Onvoorzien toegelicht?	Art. 8 en 28	0						
	Is in de toelichting op de balans van elke reserve de aard en de reden vermeld?	Art. 54.1	0						
	Geeft de jaarrekening inzicht in de stand van en in de mutaties van de relevante reserves en zijn daarbij de financieel relevante mutaties toegelicht?	Rekenkamer				3			
	Zijn in de jaarrekening de relevante investeringen toegelicht, waarbij de volgende aspecten in acht zijn genomen: 1. Zijn in de balans de Materiële vaste activa de investeringen met een economisch nut en de investeringen met een maatschappelijk nut afzonderlijk opgenomen? 2. Zijn in de toelichting op de balans de materiële vaste activa onderscheiden naar de gronden en terreinen, woonruimten, gebouwen, grond- weg en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines, apparaten en installaties en overige materiële vaste activa? 3. Is in de toelichting op de balans het verloop van de vaste activa, gedurende het begrotingsjaar, in een sluitend overzicht, waarin is opgenomen: de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar, de investeringen of desinvesteringen, de afschrijvingen, de bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief, de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen en de boekwaarde aan het einde van het begrotingsjaar? 4. Is de (gecomprimeerde) staat van vaste activa opgenomen in de jaarrekening? 5. Zijn de belangrijkste vermeerderingen/verminderingen (aankopen/verkoop) toegelicht? 6. Bevat de jaarrekening een overzicht van de investeringskredieten, waarin begrepen de toekenningsbesluiten, de stand per krediet aan het begin van het begrotingsjaar, de toegekende kredieten (of aanvullingen) en afgevoerde/af te voeren kredieten, de bestedingen in het begrotingsjaar en de stand per krediet aan het einde van het begrotingsjaar? 7. Zijn de financieel relevante kredietoverschrijdingen toegelicht en is aangegeven op welke wijze de overschrijdingen worden gedekt? 8. Zijn in de jaarrekening de effecten van de toegepaste waarderingsgrondslagen (bijvoorbeeld extra afschrijvingen op de investeringen met een maatschappelijk nut) toegelicht?	Art. 35 en 52/Rekenkamer							
					2				

Criteria	Onderzoeksvragen	Artikelen BBV/ Toetsingsvragen	Beoordeling (kwalificatie en score)						
			onvol- doende	matig	vol- doende	goed	n.v.t.	Score	Maximale score *)
			0	1	2	3	x		
Inzichtelijkheid	Is de opzet van de programmabegroting 2006 t.a.v. de resultaatbepaling (vóór en na bestemming) conform de inrichtingseisen van het BBV?	Art. 7, 8 en 17			2				
	Is de opzet van de jaarrekening 2006 t.a.v. de resultaatbepaling (vóór en na bestemming) gelijk aan die van de programmabegroting 2006?	Art. 4 uitwerking art. 24 e.v.				3			
	Zijn in de balans in het Eigen Vermogen uitsluitend de reserves en het resultaat na bestemming begrepen en is daarbij het resultaat na bestemming afzonderlijk opgenomen?	Art. 42				3			
	Zijn in de balans en in de toelichting de reserves onderscheiden naar: a. de algemene reserve; b. de bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden; c. de overige bestemmingsreserves?	Art. 43				3			
	Voorzieningen worden gevormd wegens: a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten; b. op de balansdatum bestaande risico's terzake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten; c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt; mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.	Art. 44							
	Zijn in de balans, de toelichting op de balans en in de staat van reserves van voorzieningen de reserves en voorzieningen onderscheiden conform artikelen 43 en 44 van het BBV? Noot: Dit is een inhoudelijke toets op hoofdlijnen, omdat achtergrondinformatie (per reserve en per voorziening over de totstandkoming ontbreekt).	Art. 43 en 44			2				
	Wordt per reserve het verloop gedurende het jaar weergegeven, waarin is opgenomen: a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar? b. de toevoegingen of onttrekkingen via de resultaatbestemming bij de programmarekening? c. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar? d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd? e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar?	Art. 54.2				3			
Is in de jaarrekening een staat van reserves (en voorzieningen) opgenomen en sluit deze aan met de balans respectievelijk de toelichting op de balans?	Rekenkamer				3				
Begrijpelijkheid	Is het college/dagelijks bestuur consistent in de presentatie van het jaarresultaat (vóór en na bestemming) in de verschillende jaarstukken?	Rekenkamer			2				
	Zijn de toelichtingen op het resultaat zelfstandig leesbaar?	Rekenkamer			2				
	Worden in de balans en de toelichting daarop de begrippen uit het BBV (resultaat vóór en na bestemming) toegelicht en toegepast, zoals ook is bedoeld door het BBV?	Rekenkamer				3			
Subtotaal Kwaliteit van de verstrekte informatie met betrekking tot het resultaat			0	1	10	24		35	48
Beoordeling Rekenkamer *): Onvoldoende: totaalscore tussen 0 en 11 Matig: totaalscore tussen 12 en 23 Voldoende: totaalscore tussen 24 en 35 Goed: totaalscore tussen 36 en 48									

Criteria	Onderzoeksvragen	Artikelen BBV/ Toetsingsvragen	Beoordeling (kwalificatie en score)						Maximale score *)
			onvol- doende	matig	vol- doende	goed	n.v.t.	Score	
			0	1	2	3	x		
III Presentatie van de paragraaf weerstandsvermogen									
Correcte wijze bepaling weerstandsvermogen en verwerking	Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als het vermogen van een decentrale overheid om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de activiteiten van deze overheid in gevaar komt.								
	Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, maar die wel van materiële betekenis kunnen voor de financiële positie van een gemeente.	Art. 11							
	De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente/stadsdeel beschikt om niet begrote kosten te dekken.								
	Risico's kunnen liggen op economisch, politiek, juridisch en milieugebied of het gevolg zijn van garantieverplichtingen of veranderingen in financiële verhoudingen.								
	Zijn de elementen van de weerstandscapaciteit: reserves, begrotingsruimte (post Onvoorzien), onbenutte belastingcapaciteit, bezuinigingsmogelijkheden, langlopende voorzieningen, stille reserves op activa (meerwaarden op activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn) en garantstellingen door derden geïnventariseerd en gekwantificeerd?	Art. 11, lid 2a/Rekenkamer			2				
	Zijn de risico's geïnventariseerd en gekwantificeerd?	Art. 11, lid 2b/Rekenkamer				3			
Bevat de paragraaf weerstandsvermogen een conclusie over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit in relatie met de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's?	Rekenkamer				3				
Subtotaal Presentatie van de paragraaf weerstandsvermogen			0	0	2	6		8	9
<i>Beoordeling Rekenkamer *): Onvoldoende: totaalscore 0 en 1 Matig: totaalscore tussen 2 en 4 Voldoende: totaalscore tussen 5 en 7 Goed: totaalscore tussen 8 en 9</i>									
IV Kwaliteit van de verstrekte informatie in de paragraaf weerstandsvermogen									
Relevantie	Is in de paragraaf weerstandsvermogen het beleid opgenomen omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's? Onder het beleid wordt mede begrepen de aanwezigheid van risicomangement en de aanwezigheid van afgesloten verzekeringen.	Art. 11, lid 2c			2				
	Zijn er normen ontwikkeld/vastgesteld voor de minimale omvang van de weerstandscapaciteit?	Rekenkamer				3			
Inzichtelijkheid	Is de inhoud van de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag in overeenstemming met de informatie in de jaarrekening?					3			
	Onder <i>incidentele</i> weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente/het stadsdeel heeft om op korte termijn tegenvallers op te vangen; de reserves zijn onderdeel van de weerstandscapaciteit op korte termijn. Onder <i>structurele</i> weerstandscapaciteit worden middelen verstaan die op lange termijn inzetbaar zijn, bijvoorbeeld toekomstige potentiële belastinginkomsten.								
	Is in de paragraaf weerstandsvermogen onderscheid gemaakt in structurele en incidentele weerstandscapaciteit?	Rekenkamer (zie tevens toelichting art. 11)					3		
	Is onderscheid gemaakt tussen oude/vervallen risico's en nieuwe risico's?	Rekenkamer			2				
	Wordt in de paragraaf weerstandsvermogen de relatie gelegd tussen de weerstandscapaciteit en de risico's?	Rekenkamer					3		
	Zijn (eventuele) toekomstige bestuurlijke claims in mindering gebracht op de weerstandscapaciteit?	Rekenkamer	0						
Begrijpelijkheid	Is bij het bepalen van de weerstandscapaciteit aandacht besteed aan het effect van rentetoevoeging?	Rekenkamer	0						
	Gebriikt het college/dagelijks bestuur de begrippen weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen consistent en zuiver (zoals bedoeld in het BBV) in de verschillende jaarstukken?	Rekenkamer					3		
	Is de paragraaf weerstandsvermogen zelfstandig leesbaar?	Rekenkamer					3		
Subtotaal Kwaliteit van de verstrekte informatie in de paragraaf weerstandsvermogen			0	0	4	18		22	30
<i>Beoordeling Rekenkamer *): Onvoldoende: totaalscore tussen 0 en 7 Matig: totaalscore tussen 8 en 14 Voldoende: totaalscore tussen 15 en 21 Goed: totaalscore tussen 22 en 30</i>									
Totaal Onderzoeksgebieden I tot en met IV			0	1	18	60		79	102

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
telefoon 020 552 2897
fax 020 552 2943
email rekenkamer@zaanstad.nl

The logo for Zaanstad features the word "Zaanstad" in a white, serif font. A white swoosh underline is positioned beneath the letters "aan". Above the letter "d", there is a series of white dots forming a diagonal line that points upwards and to the right. Below the main text, the tagline "top van de Randstad" is written in a smaller, white, italicized serif font.

Zaanstad
top van de Randstad

